

Odbor vlade Republike Srbije za pripremu nacionalne strategije

Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica

Beograd, april 2002.

S A D R Ž A J

1. OSNOVNI CILJEVI I PRAVCI DELOVANJA 1

2. OBEZBEDJENJE USLOVA ZA POVRATAK 3

2.1. OBEZBEDJENJE USLOVA ZA POVRATAK U HRVATSKU I BOSNU I HERCEGOVINU 3

2.2. OBEZBEDJENJE USLOVA ZA POVRATAK NA KOSOVO 5

3. OBEZBEDJENJE USLOVA LOKALNE INTEGRACIJE 8

3.1. STANOVANJE 8

3.2. POSTEPENO GAŠENJE KOLEKTIVNIH CENTARA 11

3.3. ZAPOŠLJAVANJE 13

4. PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA 16

4.1. PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA IZBEGLIH LICA 16

4.2. PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA INTERNO RASELJENIH LICA 18

5. MERE I AKTIVNOSTI VLADE REPUBLIKE SRBIJE U SPROVODJENJU NACIONALNE STRATEGIJE 20

PREDGOVOR

Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i interno raseljenih lica predstavlja integralni deo dugorocne državne politike i reformske orijentacije zemlje. Uspešna realizacija Nacionalne strategije u obezbeđenju uslova za povratak i lokalnu integraciju zahteva definisanje konkretnih mehanizama, instrumenata i mera na republickom, saveznom i lokalnom nivou, intenzivnu saradnju sa medjunarodnim organizacijama i donatorima, uz brojna organizaciona, pravna i finansijska rešenja. Koordinaciju ovog velikog zadatka sprovodice Odbor Vlade Republike Srbije za pitanja izbeglih i raseljenih lica na celu sa potpredsednikom dr Nebojšom ovcem. Prve rezultate treba ocekivati

tokom 2002. godine. S obzirom na visoke troškove, Nacionalna strategija bice predstavljena medjunarodnoj zajednici.

U toku izrade Nacionalne Strategije ucestvovao je veliki broj NVO, predstavnici udruženja izbeglica i lokalnih zajednica. Posebno želimo da se zahvalimo UNHCRu, UNDPu i OCHA koji su pružili znacajnu pomoc i podršku u pripremi Nacionalne strategije.

1. OSNOVNI CILJEVI I PRAVCI DELOVANJA

U Srbiji se danas nalazi blizu 700.000 registrovanih izbeglih, ratom pogojenih i interno raseljenih lica koja su usled ratova, progona i diskriminacije u talasima stizala na teritoriju naše zemlje . U poredjenju sa ostalim zemljama u regionu, u Srbiji boravi najveći broj izbeglih lica.

Usvajanjem Nacionalne strategije, Vlada Republike Srbije potvrđuje cvrstu rešenost i politicku volju da zajedno sa ostalim državnim organima i na celovit i transparentan nacin, svim izbeglim i interno raseljenim licima ponudi pomoc i konkretna rešenja da bi mogli samostalno i na najbolji nacin da donesu odluku o svojoj buducnosti.

Prema rezultatima poslednjeg popisa iz 2001. od 377.000 registrovanih izbeglih lica 227.500 ili 60% se opredelilo za lokalnu integraciju. Kada je rec preko 230.000 raseljenih lica sa Kosova i Metohije osnovno strateško opredeljenje Srbije je da svakome pruži svu pomoc i neophodne garancije za povratak i bezbedan život.

Ovakva situacija sasvim jasno namece dva osnovna, paralelna pravca sprovođenja Nacionalne strategije, kojima se omogucava da izbeglice i raseljena lica slobodno izaberu za njih najpovoljnije rešenje.

Jedan pravac delovanja je obezbeđenje uslova za povratak izbeglih i interno raseljenih lica, što zahteva puno angažovanje naše države i medjunarodne zajednice. Rec je, pre svega, o bezbednosti i pravnoj sigurnosti potencijalnih povratnika, i o stvaranju efikasnih mehanizama povracaja imovinskih i drugih prava. To se posebno odnosi na dobrovoljan i bezbedan povratak interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije na njihova prebivališta.

Drugi pravac delovanja odnosi se na obezbeđenje uslova za lokalnu integraciju rešavanjem osnovnih životnih problema izbeglih i interno raseljenih lica i njihovih porodica. Osnovni cilj lokalne integracije je njihovo osposobljavanje za samostalan i, u odnosu na ostale gradjane, ekonomski i socijalno ravnopravan život.

Usvajanje "Nacionalne strategije za rešavanje pitanja izbeglih, ratom pogojenih i interno raseljenih lica" istovremeno znaci i prihvatanje posebnog dokumenta "Nacionalna strategija za rešavanje pitanja izbeglih i ratom pogojenih lica". U ovom dokumentu predložene su konkretne mere i aktivnosti za njihov povratak u Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku, kao i detaljni programi i troškovi njihove integracije. Predlažu se institucionalna i zakonska rešenja, mehanizmi i mere u cilju rešavanja stambenih problema, zapošljavanja, trajnog zbrinjavanja u procesu gašenja kolektivnih centara, kao i poboljšanje imovinskog i pravnog statusa. Vecina predloženih rešenja može se primeniti i za raseljena lica. Programi integracije ukljucuju i lokalno stanovništvo, narocito socijalno ugrožene kategorije. Zato ce se ovi programi donositi i sprovoditi u tesnoj saradnji sa opštinskih vlastima.

Pored ovog dokumenta, kao sastavni deo Nacionalne strategije za rešavanje pitanja izbeglih, ratom pogojenih i interno raseljenih lica, u pripremi je i izrada "Programa povratka raseljenih lica na Kosovo i Metohiju" .

U proteklih deset godina Srbija i Jugoslavija, tj. njeni gradjani snosili su veliki trošak zbrinjavanja izbeglih i interno raseljenih lica. Naglo povecanje broja stanovnika za blizu 10% zahteva velike napore u rešavanju njihovih egzistencijalnih pitanja, kao i nužno proširenje privredne i socijalne infrastrukture. Zato ce su potrebna sredstva koja nece biti korišćena samo za rešavanje životnih problema izbeglih i interno raseljenih lica, vec ce na nivou lokalnih zajednica imati izrazito integrativnu, socijalnu i razvojnu funkciju.

2. OBEZBEDJENJE USLOVA ZA POVRATAK

2.1. OBEZBEDJENJE USLOVA ZA POVRATAK U HRVATSKU I BOSNU I HERCEGOVINU

1. POSTOJEJE STANJE I CILJEVI

Proces povratka je u direktnoj zavisnosti od stvaranja uslova za povratak u zemljama porekla (Bosni i Hercegovini i Republici Hrvatskoj) i stvar je unutrašnjeg zakonodavstva, ekonomskih programa i drugih okolnosti koje se moraju realizovati u tim državama. U takvim okolnostima, uloga Republike Srbije se svodi na pomoc pri realizaciji mnogobrojnih programa koji su usmereni ka stvaranju uslova za povratak, a primenjuju se u zemljama porekla (npr. proces obnove u Republici Hrvatskoj, gde je Komesarijat za izbeglice pružio znacajnu podršku u podnošenju zahteva za povratak za izbeglice koje borave na teritoriji Republike Srbije).

Stvaranje uslova za zaštitu ranije stecenih prava izbeglica koje trenutno borave u Republici Srbiji je od znacaja ne samo za omogucavanje trajnog povratka, vec i za bilo koje drugo trajno rešenje. Uloga Republike Srbije u ovom procesu je

prvenstveno da informiše izbeglice i pomogne pri ostvarivanju prava stecenih u zemljama porekla. Informisanje izbeglica je od izuzetnog znacaja kako bi odluka o trajnom rešenju bila zasnovana na punoj obaveštenosti.

Uslovi povratka izbeglih lica u BiH i Hrvatsku se bitno razlikuju u meri u kojoj je omogucena realizacija njihovih predratnih prava. Prisustvo medjunarodne zajednice u BiH stvorilo je mnogo povoljnije uslove povratka, što je doprinelo da se za poslednjih pet godina broj izbeglih lica iz BiH smanji za 43% i sada iznosi 143.500. S druge strane, pravni okviri koji regulišu povratak u Hrvatsku zasnovani su na bilateralnim sporazumima i zakonima Hrvatske što je, do sada, dalo nezadovoljavajuće rezultate. U periodu 1996-2001. godine broj izbeglih lica iz Hrvatske smanjen je sa 297.500 na 246.000, odnosno za svega 17% .

Iz ovih podataka se vidi da su uslovi za povratak daleko bolji u Bosni i Hercegovini nego u Republici Hrvatskoj. Naime, u Bosni i Hercegovini je Visoki predstavnik doneo niz imovinskih zakona koji su u potpunosti zaštitili prava predratnih vlasnika, kao i nosilaca stanarskog prava, bez obzira na eventualno privremeno zauzimanje objekata od strane drugih raseljenih lica unutar BiH. Ovim zakonima se u potpunosti poštuje pravo vlasništva kao neprikosnoveno i ne ostavlja se mogućnost uslovljavanja povratka vlasnika imovine obezbedjivanjem alternativnog smeštaja privremenom korisniku. Bitno je napomenuti da je na ovaj način pravno regulisan povratak ne samo privatne imovine, već i ranijih nosilaca stanarskog prava koji su neposredno po povratku stanarskog prava stekli i mogućnost otkupa, tako da je njihov status izjednačen sa privatnim vlasništvom. Proces implementacije imovinskih zakona u oktobru 2001. godine dostigao prosek od 32%.

Za razliku od Bosne i Hercegovine, u Republici Hrvatskoj proces povratka imovine je regulisan Programom povratka vlade Republike Hrvatske (iz 1998. godine) i Zakonom o područjima od posebne državne skrbi. Proces povratka imovine na ovim područjima uslovljen je obezbedjivanjem trajnog smeštaja privremenom korisniku, čije je pravo na smeštaj de facto u ovom trenutku iznad prava vlasnika imovine. Na područjima van posebne državne skrbi povrat imovine se rešava u skladu sa zakonima o stambenim i svojinskim odnosima, ali vrlo često se postavlja problem sporog rada sudova. Takođe, situacija je iskomplikovana nepriznavanjem stanarskog prava ranijim nosiocima za razliku od BiH, tako da ova urbana populacija u ovom trenutku nema nikakve mogućnosti za povratak.

Situacija je nešto povoljnija kada je u pitanju oštećena imovina u Hrvatskoj jer je Zakonom o obnovi u Republici Hrvatskoj predviđeno pravo na obnovu za sve povratnike u Hrvatsku. Odlukom Vlade Republike Hrvatske postavljen je krajnji rok za podnošenje zahteva za obnovu (31. decembar 2001. god) . U saradnji sa Ministarstvom za javne radove, obnovu i graditeljstvo Republike Hrvatske, UNHCR i Komesarijat za izbeglice Republike Srbije su primili 17.000 zahteva za obnovu imovine u Hrvatskoj. Pošto se pojedinačni zahtev odnosi na jedan

stambeni objekat, ukupan broj ljudi koji se nalaze na zahtevima prelazi 50.000. Kako je povratak jedan od osnovnih uslova za dobijanje pomoci za obnovu, sva lica kojima bude obnovljena imovina dužna su da se vrate i nastave da žive u obnovljenoj imovini, ili će u suprotnom biti pozvani da nadoknade troškove obnove.

Za razliku od Republike Hrvatske, u Bosni i Hercegovini ne postoji organizovan proces obnove, tako da je većina sredstava usmerena direktno preko opština i nevladinih organizacija. Uslov da se dobije obnova je da se lice već vratilo i boravi na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Problem koji takođe ometa povratak izbeglica u Hrvatsku je hapšenje i krivično gonjenje povratnika kao i poternice koje za njima raspisuje hrvatske vlasti. Nepostojanje pouzdanih informacija u vezi sa tim i nedovoljno poznavanje pravnih procedura pojačava strah za povratak.

2. MERE I AKTIVNOSTI U CILJU OBEZBEDJENJA USLOVA POVRATKA

1. U pitanjima vezanim za povratak u Republiku Hrvatsku, Strategija predlaže:

" Intenziviranje bilateralne i trilateralne saradnje uz učešće međunarodne zajednice posebno u okviru Pakta za stabilnost;

" Upucivanje zahteva Saveznom ministarstvu inostranih poslova da se izvrši analiza dosadašnjeg rada Jugoslovenske strane u mešovito Jugoslovensko-Hrvatskoj komisiji za sprovođenje Sporazuma o normalizaciji; da se predloži hrvatskoj strani osnivanje podkomiteta Komisije za pracenje sprovođenja Protokola o organizovanom povratku;

" Upucivanje zahteva hrvatskoj strani da se izvrši promena Protokola o organizovanom povratku kako bi se postavio konkretan mehanizam vezan za omogućavanje trajnog i održivog povratka, koji bi rezultirao prestankom izbeglickog statusa u SRJ i sticanju povratničkog statusa u Republici Hrvatskoj. U okviru protokola treba ostaviti i mogućnost podnošenja i rešavanja zahteva za vraćanje u posed privatne imovine, stanarskih prava i obnove.

" Imaocima stanarskih prava treba da budu vraćeni stanovi ili da im bude placena adekvatna naknada. Ovaj princip je opšteprihvaćen u međunarodnom pravu, prihvaćen je i od strane Hrvatske i potvrđen u zajedničkom dokumentu Misija OEBS-a u Hrvatskoj, BiH i SRJ.

" U okviru Protokola o organizovanom povratku potrebno je ustanoviti konkretan i specifičan sistem koji bi pomogao onim povratnicima iz SRJ koji su optuženi za ratne zločine u Hrvatskoj da imaju pošteno sudjenje uz međunarodni nadzor. SRJ izražava spremnost za dalje konsultacije o ovim pitanjima sa Vladom Hrvatske, kao i sa relevantnim međunarodnim cinicima.

2. U pitanjima vezanim za povratak u Bosnu i Hercegovinu, Strategija predlaže:

" Uspostavljanje pune saradnje sa organima BiH na procesu promovisanja Plana sprovođenja imovinskih zakona i upoznavanja izbeglicke populacije u SR

Jugoslaviji sa rezultatima sprovođenja Plana;
" Organizovanje međusobnih poseta predstavnika vlasti dve zemlje kao mere za uspostavljanje poverenja između izbeglica i vlasti države porekla;
" Uspostavljanje mehanizma deregistracije izbeglica koji su se vratili iz SRJ u Bosnu i Hercegovinu.

2.2. OBEZBEDJENJE USLOVA ZA POVRATAK NA KOSOVO I METOHIJU

1. POSTOJEĆE STANJE I PROBLEMI

Od 230.000 interno raseljenih lica koja tri godine žive u Srbiji i Crnoj Gori, većina želi da se vrati u svoja prebivališta na Kosovu i Metohiji. Zadatak međunarodne zajednice je da im obezbedi bezbedan i siguran povratak. Međutim, do sada se vratio izuzetno mali broj. Glavni razlog je nedosledno sprovođenje Rezolucije Saveta Bezbednosti UN 1244, a pre svega dela koji se odnosi na "Obezbeđenje sigurnog povratka svih izbeglica i raseljenih lica u njihove domove na Kosovu i Metohiji". Postoji ogroman nesklad između povratka albanskih izbeglice i povratka Srba, Crnogoraca, Muslimana, Roma i pripadnika ostalih nealbanskih zajednica.

Veoma veliki problem za sve imovina koji su napustili svoje domove je nerešeno imovinsko pitanje. U najvećem broju slučajeva ona je bez pravnog osnova zaposednuta, ili je oštećena, spaljena i uništena. Uredbe UNMIK-a o osnivanju Direkcije za stambena i svojinska pitanja i Komisije za rešavanje stambenih i imovinskih zahteva do sada su dale minimalne rezultate.

Poseban problem predstavlja povratak srpske imovine na Kosovu i Metohiji. Istovremeno, ne postoji zaštita državne imovine i imovine drugih subjekata od protivpravnog prisvajanja.

Izgradnja multietničkog i multikulturnog Kosova i Metohije u praksi se ne sprovodi. Preko 170.000 Srba i pripadnika ostalih nealbanskih zajednica žive na Kosovu i Metohiji u izolovanim enklavama, bez slobode kretanja, bez ekonomskog oslonca i bez pristupa javnim ustanovama. Tako je stvorena podela Kosova i Metohije na albansku etničku teritoriju i na mozaik seoskih etnički čistih enklava, uključujući i jednu gradsku enklavu u severnom delu Kosovske Mitrovice.

Dosadašnja organizacija povratka na nivou pilot-projekta za nekoliko naselja, iako predviđa simboličan povratak isključivo u seoske sredine, dala je minimalne rezultate.

Veliki broj kosovskih Srba je kidnapovan ili su nestali nakon dolaska snaga UN i KFOR-a. I pored uspostavljene saradnje sa međunarodnom Komisijom za nestala lica dosadašnji rezultati su zanemarljivi kako u pronalaženju nestalih lica tako i u

vezi eshumacije i identifikacije posmrtnih ostataka. To je takođe veoma važan razlog za odustajanje od povratka.

Najzad, od ulaska KFOR-a i UNMIK-a na Kosovo i Metohiju miniran je i srušeni veliki broj spomenika kulture, što predstavlja dodatan pritisak na Srbe da odustanu od povratka.

2. MERE I AKTIVNOSTI U CILJU OBEZBEDJENJA USLOVA ZA POVRATAK

U cilju efikasnijeg rešavanja problema na Kosovu i Metohiji, Savezna Vlada i Vlada Republike Srbije donele su (02.08.2001) odluku o obrazovanju Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju. Jedan od osnovnih zadataka Koordinacionog centra je organizovanje državnih organa, organizacija i tela na rešavanju pitanja Kosova i Metohije uz potpuno uvažavanje rezolucije Saveta Bezbednosti UN 1244 i insistiranje na doslednom sprovođenju Zajednickog dokumenta UNMIK-a i SRJ iz novembra meseca 2001. godine. Ovakvim pristupom i pocetkom sprovođenja Zajednickog dokumenta UNMIK-a i SRJ došlo je do poboljšanja kontakta UNMIK-a i državnih organa SRJ i Republike Srbije.

Međutim, masovniji povratak raseljenih lica moguć je samo doslednim sprovođenjem sledećih mera i aktivnosti:

Zaštita nacionalnih i državnih interesa SRJ i Republike Srbije obezbedice se aktivnim učešćem, zajedno sa UNMIK-om, izgradnjom mira, demokratije i stabilnosti uz uključivanje Srba i pripadnika ostalih nealbanskih zajednica u institucije privremene samouprave na Kosovu i Metohiji. Vlada Republike Srbije će ohrabrivati sve aktivnosti koje vode pomirenju i zajednickom životu Srba, Crnogoraca, Muslimana, Roma i dr. sa albanskim stanovništvom. Realizaciju ovog osnovnog cilja sprovede Vlada Republike Srbije na osnovu predloga mera i aktivnosti Koordinacionog centra, kao i aktivnosti izabranih predstavnika Srba i ostalih nealbanskih zajednica u privremenoj skupštini Kosova i Metohiji.

Ocuvanje Srpske nacionalne zajednice i ostalih nealbanskih zajednica na Kosovu i Metohiji, uspostavljanjem potpune bezbednosti, slobode kretanja, prava na rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, pravo učešća u javnom životu na svim nivoima, jednak pristup javnim službama i njihovo aktivno učešće u institucijama privremene samouprave na Kosovu i Metohiji. Za realizaciju ovih zadataka zalagace se nadležna ministarstva Republike Srbije na osnovu inicijativa i predloga Koordinacionog centra i predstavnika Srba u privremenoj skupštini Kosova i Metohije.

Stvaranje efikasnog pravnog mehanizma za zaštitu i povratak privatne imovine. Pokretna i nepokretna imovina, koja je ostala u prebivalištu raseljenih lica, mora u skladu sa međunarodnim pravnim propisima, da bude zaštićena od uništavanja, proizvoljne i nelegalne eksproprijacije, okupacije ili korišćenja. Ostvarivanje

imovinskih prava i ostalih stecenih prava je podjednako važno i za proces povratka i za proces lokalne integracije. Ostvarivanje imovinskih prava još uvek nije ili bar ne u dovoljnoj meri obezbeđeno efikasnim pravnim mehanizmom. Ostvarivanje ovih prava, zaštićenih mnogobrojnim međunarodnim pravnim aktima, obavezuje i civilnu administraciju na Kosovu i Metohiji

Republičko ministarstvo pravde će preko Direkcije za stambena i svojinska pitanja i Komisije za rešavanje stambenih i imovinskih zahteva u okviru UNMIK-a insistirati na povracaju oduzete svojine i pokretne imovine koja je raseljenim licima ostala u mestu prebivališta. Tamo gde to nije moguće, mora da obezbediti odgovarajuća nadoknada.

Denacionalizaciju imovine koja podrazumeva vraćanje Crkvi njenih imanja i imovine. Za realizaciju ovog cilja nadležno je Ministarstvo pravde u saradnji sa UNMIK-om.

Pri povratku, raseljena lica treba zaštititi od diskriminacije i stvoriti uslove za njihovo nesmetano i jednako učešće u javnom životu na svim nivoima, uspostavljanjem potpune bezbednosti, slobode kretanja, prava na rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, pristupa javnim službama, slobodno i nesmetano ispoljavanje kulture, vere i običaja. Ovaj bitan zadatak treba da sprovodi UNMIK, zajedno sa privremenim organima izvršne vlasti na Kosovu i Metohiji.

Rekonstrukcija oštećene imovine, sprovede se uspostavljanjem funkcionalnog mehanizma koji omogućava potencijalnim povratnicima da podnesu zahtev za povraćaj i obnovu imovine. Finansijska sredstva za rekonstrukciju oštećene imovine potrebno je obezbediti na osnovu istih principa koji su primenjeni u slučaju albanskog stanovništva i kod ostalih etničkih zajednica.

Multietničko sudstvo na Kosovu i Metohiji uspostaviće se na osnovu Zajedničkog dokumenta UNMIK-a i SRJ i preuzetih obaveza UNMIK-a. Cilj je da se u najkraćem roku imenuju sudije i tužioci iz redova Srba s Kosova i Metohije i da im se garantuje bezbednost, kako bi mogli valjano da obavljaju svoju dužnost. Na ostvarivanju ovog zadatka sarajivace Republičko Ministarstvo pravde sa nadležnim organima UNMIK-a, pružajući neopodnu stručnu pomoć.

Oživljavanje ekonomske aktivnosti i pomoć u otvaranju novih preduzeća podrazumeva:

" Stvaranje podsticajnog razvojnog ambijenta na osnovu fiskalnih i drugih mera ekonomske politike.

" Usklađivanje režima rada krupnih infrastrukturnih sistema uz participaciju javnih preduzeća Srbije u odgovarajućim javnim službama UNMIK-a,

" Podršku osposobljavanja srpskih zajednica na Kosovu i Metohiji za samostalan razvoj i integrisanje u razvojne tokove Pokrajine, Srbije i šireg okruženja, kroz stvaranje lokalnih infrastrukturnih preduslova i podsticanjem preduzetničkih

inicijativa.

" Preispitivanje i rešavanje problema vlasnickog statusa preduzeca sa Kosova i Metohije prikupljanjem dokumentacije za učešće u procesima privatizacije koja se sprovodi pod kontrolom UNMIK- a.

Za realizaciju ovih zadataka zadužen je Koordinacioni centar u saradnji sa ministarstvima za finansije, privredu i privatizaciju, saobraćaja i telekomunikacija, zdravlja, prosvete i za socijalna pitanja, koji će sarajivati sa odgovarajucim organima UNMIK-a.

Ocuvanje kulturne baštine će se obezbediti u skladu sa odredbama Haške konvencije i ukljucivanjem Službe zaštite spomenika kulture Srbije na Kosovu i Metohiji. U realizaciji ovog zadatka angažovace se Ministarstvo kulture u saradnji sa odgovarajucim organima UNMIK-a.

3. OBEZBEDENJE USLOVA LOKALNE INTEGRACIJE

3.1. STANOVANJE

1. OSNOVNI CILJEVI I OCEKIVANI EFEKTI

Sopstveni stambeni prostor je najvažniji preduslov integracije izbeglih i raseljenih lica i njihovih porodica. Upravo u oblasti stanovanja se najviše ispoljava neravnopravan položaj izbeglih i raseljenih lica u odnosu na lokalno stanovništvo. Do sada je samo mali broj trajno rešio svoj stambeni problem, dok oko 90.000 porodica izbeglih i 60.000 porodica raseljenih lica još uvek živi u iznajmljenim stanovima i kod rodjaka i prijatelja. Predloženim programima, formiranjem novih institucija i novim zakonskim rešenjima kao i predvidjenim nacinima finansiranja mogu se ocekivati sledeci efekti:

" Trajno se rešava stambeni problem socijalno najugroženijih izbeglih i raseljenih lica, zatim jednog dela radno sposobnih porodica i najzad, dela ugroženog lokalnog stanovništva.

" Formiraju se nove institucije i uspostavlja pravna regulativa koja definiše koncept i razradjuje mehanizme pristupacnog i socijalnog stanovanja na nivou Republike.

" Ubrzanom stambenom izgradnjom ostvaruju se znacajni direktni i indirektni efekti u povecanju zaposlenosti i ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji.

2. KORISNICI

" Danas samo 18% izbeglica ima sopstveni smeštaj, dok ostali žive u iznajmljenim stanovima (44%), kod rodjaka i prijatelja (30%), u kolektivnim centrima (5%) i socijalnim institucijama (3%). Najveci broj izbeglih lica živi u Vojvodini (50%) i u Beogradu (30%). [to se tice interno raseljene populacije samo 7,6% obezbedilo je sopstveni smeštaj dok 39,8% populacije živi kod rodjaka i prijatelja, 40,7% iznajmljuje stan a 6,9% smešteno je u kolektivnim centrima. Od ukupnog broja interno raseljenih lica 94,2% živi u Centralnoj Srbiji a 5,8% u

Vojvodini.

" S obzirom na ogranicene izvore finansiranja, u Nacionalnoj strategiji je predvidjeno da se putem medjunarodnih donacija, povoljnih zajmova i sopstvenih sredstava, u prvoj fazi trajno reši problem socijalno najugroženijih porodica i pojedinaca, kao i deo radno sposobnih porodica. U program je ukljucen i deo socijalno ugroženog lokalnog stanovništva.

3. PROGRAMI TRAJNOG SMEŠTAJA

Nacionalna strategija definiše dva osnovna nacina rešavanja stambenog problema: prvo, pristupacna stambena izgradnja kojom se omogucava kupovina i izgradnja stambenih objekata pod kreditnim uslovima povoljnijim od tržišnih (stambene jedinice u vlasništvu); drugo, socijalno stanovanje koje obuhvata stanove u državnom vlasništvu za smeštaj najugroženijih kao i smeštaj u institucijama socijalne zaštite.

Rec je o sledecim programima trajnog smeštaja:

" Programi smeštaja - stambene jedinice u vlasništvu

- Izgradnja i završetak stanova u višeporodicnim zgradama u urbanim zonama - predgradjima i manjim mestima;
- Samogradnja individualnih, dvojnih i drugih zgrada ("razvojna" kuca) u selima i manjim mestima;
- Kombinovana izgradnja (1. faza - izvodjenje grubih radova i 2. faza - završni radovi u sistemu samogradnje) stanova u višeporodicnim stambenim zgradama i individualnih objekata u svim stambenim zonama;
- Otkup starih kuca i okucnica i pomoc u materijalu na njihovoj adaptaciji u depopulizovanim zonama i manjim mestima;
- Pomoc u zapocetoj izgradnji stambenih objekata u vlasništvu korisnika;
- Posredovanje države u obezbeljenju stambenog prostora (okucnica i poljoprivrednog zemljišta) putem sklapanja ugovora o doživotnom izdržavanju.

" Programi smeštaja u sistemu socijalne zaštite

- Izgradnja socijalnih (državnih) stanova u manje urbanizovanim zonama predgradja i manjih mesta nižih standarda prostora i nivoa opremljenosti;
- Adaptacija kolektivnih centara, ili drugih javnih objekata koji se ne koriste, u domove starih privremenog ili trajnog karaktera;
- Proširenje postojećih kapaciteta specijalizovanih socijalnih ustanova za najugroženije i hendikepirane;

4. INSTITUCIONALNA I ZAKONSKA PODRŠKA, MERE I AKTIVNOSTI VLADE SRBIJE

U cilju sprovođenja programa trajnog smeštaja izbeglih i raseljenih lica i ugroženog lokalnog stanovništva, Vlada Srbije ce formirati nove institucije i

doneti nove zakonske propise:

" Radna grupa za pracenje realizacije Nacionalne strategije i pracenje realizacije tekucih programa pomoci izbeglim, prognanim i raseljenim licima (u daljem tekstu Radna grupa za pracenje realizacije Nacionalne strategije) - medju-ministarsko radno telo, cije je formiranje odredjeno odlukom Vlade Republike Srbije od 10.07.2001. godine. Radnu grupu sacinjavaju predstavnici: Ministarstva za socijalna pitanja, Ministarstva za ekonomske odnose sa inostranstvom, Komesarijata za izbeglice, Ministarstva za urbanizam i gradjevinu, Ministarstva finansija, Ministarstva za rad i zapošljavanje, Ministarstva za privredu i privatizaciju, Ministarstva spoljnih poslova SRJ. U slucaju rada sa sredstvima iz donacija u Radnoj grupi nalazice se i predstavnik donatora. Radna grupa usvaja predložene strateške planove, inicira prikupljanje i odobrava distribuciju finansijskih sredstava, kontroliše realizaciju odobrenih programa i utroška sredstava i nadležna je za pracenje i kontrolu sve pomoci usmerene na izbegla i raseljena lica.

" Projektni tim za sprovedjenje strategije rešavanja stambenog problema izbeglih i raseljenih formira se pri Ministarstvu urbanizma i gradjevina sa zadatkom da dizajnira osnovne mehanizme i stvori tehnicke i administrativne preduslove za formiranje Fonda za socijalnu i pristupacnu izgradnju. To podrazumeva pripremu Zakona o Fondu za socijalno i pristupacno stanovanje, pripremu elemenata za izradu zakonskih rešenja o socijalnom stanovanju, kao i razradu i upravljanje pilot projektima izgradnje kojima se u praksi proveravaju svi elementi ove Strategije. Do otpocinjanja rada Fonda, Projektni tim vodi sve poslove predvidjene programima stanovanja, a za svoj rad odgovara Radnoj grupi za pracenje realizacije Nacionalne strategije.

" Fond za socijalnu i pristupacnu stambenu izgradnju, koji osniva Vlada Republike Srbije, vodi politiku socijalne i subvencionisane stambene izgradnje. Fond definiše mehanizme sprovedjenja programa i pojedinačnih projekata, utvrđuje kreditne mehanizme, prikuplja i upravlja finansijskim sredstvima i kontroliše sprovedjenje programa. Inicijalni kapital Fonda cine donacije, povoljni zajmovi od medjunarodnih finansijskih institucija, sredstva izbeglih i raseljenih lica i budžetska sredstva.

" Zakon o Fondu za socijalnu i pristupacnu stambenu izgradnju kojim se definiše njegovo osnivanje i funkcionisanje.

" Zakonska rešenja o socijalnom stanovanju koja ce regulisati subvencionisanu stanogradnju kao i prodaju stanova pod povoljnim uslovima. Ova rešenja ce definisati sistem stanogradnje i ustupanja stanova na korišćenje socijalno ugroženom stanovništvu.

" Zakonske odredbe o stambenoj izgradnji. Regulativu u ovoj oblasti treba dopuniti rešenjima u vezi finansiranja i izgradnje socijalnog i pristupacnog stanovanja.

" Do donošenja novih zakonskih rešenja, neophodne su republicke uredbe kojima se definišu uslovi pod kojima opštine pristupaju programima trajnog smeštaja izbeglih i raseljenih lica i lokalnog ugroženog stanovništva. Te uredbe se odnose na umanjeње administrativnih troškova izgradnje (doprinosi za skloništa, urbanisticke, geodetske i sudske usluge i dr.).

" Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju formiran od strane Saveze Vlade i Vlade Republike Srbije (02.08.2001. god.). Jedan od osnovnih zadataka Koordinacionog centra je organizovanje državnih organa, organizacija i tela na rešavanju pitanja Kosova i Metohije uz potpuno uvažavanje rezolucije Saveta Bezbednosti UN 1244 i insistiranje na doslednom sprovođenju Zajednickog dokumenta UNMIK-a i SRJ iz novembra meseca 2001 godine.

Za operacionalizaciju novih institucionalnih i zakonskih rešenja nadležni su Ministarstvo za socijalna pitanja, Ministarstvo urbanizma i gradjevine, Ministarstvo finansija, Ministarstvo za ekonomske odnose za inostranstvom, Komesarijat za izbeglice Republike Srbije.

5. NACIN FINANSIRANJA

" Inicijalno finansiranje izgradnje stanova u vlasništvu korisnika vrši se sredstvima Fonda za pristupacnu i socijalnu stambenu izgradnju, a na osnovu povoljnih kredita (što omogućava da se sredstva za ovu namenu koriste - revolviraju - u dužem vremenskom periodu).

" Finansiranje socijalnog stanovanja (gde je država vlasnik), obezbedjuje se sredstvima Fonda.

" Finansiranje izgradnje i proširenja kapaciteta socijalnih institucija obezbedjuje se iz Fonda (uz maksimalni oslonac na donacije za šta postoji znacajno interesovanje).

" Opštine dodeljuju zemljište za gradnju i prema mogućnosti odricu se dela naknade za troškove primarne infrastrukture.

" Sekundarna infrastruktura finansira se, u zavisnosti od konkretne situacije, sredstvima Fonda, Opštine i iz drugih izvora.

" Administrativni troškovi gradnje (doprinosi i takse) se umanjuju.

3.2. POSTEPENO GAŠENJE KOLEKTIVNIH CENTARA

1. OSNOVNI CILJEVI I OCEKIVANI EFEKTI

U kolektivnim centrima smešteno je 20.114 izbeglih lica ili oko 5% izbeglicke populacije i 11.393 interno raseljenih lica tj. 5,3% interno raseljene populacije. U veoma lošim smeštajnim i higijensko-sanitarnim uslovima skoncentrisani su najteži ekonomski i socijalni slucajevi, uglavnom nezaposleni, stariji ljudi, deca sa jednim ili bez roditelja, bolesni i nesposobni da sami brinu o sebi. Zato je osnovni cilj Nacionalne strategije smanjivanje broja i gašenje kolektivnih centara u periodu uz pronalaženje alternativnih rešenja.

2. KORISNICI

U 456 kolektivna centra smešteno je 20.114 izbeglih lica i 11.393 interno raseljenih lica. Od toga 108 kolektivnih centara nalazi se u Vojvodini, 294

kolektivna centra u centralnoj Srbiji, 39 kolektivnih centara na teritoriji Beograda a 15 na teritoriji Kosova i Metohije. [to se tice izbeglicke populacije u kolektivnim centrima oko 30% smešteno je u Vojvodini a preostalih 70% na teritoriji centralne Srbije i Beograda. Kada je su pitanju raseljena lica, najveći deo smešten je na teritoriji centralne Srbije. Imajući u vidu ekonomsku, socijalnu i zdravstvenu situaciju u kojoj se nalaze izbegla i raseljena lica u kolektivnim centrima, izvršena je sledeca kategorizacija:

- radno sposobne porodice;
- socijalno i zdravstveno ugrožene porodice i pojedinci;
- na osnovu kriterijuma koje će doneti Vlada Srbije, pravo na smeštaj u kolektivnim centrima izgubice jedan broj korisnika;
- programima trajnog zbrinjavanja uključen je i deo socijalno najugroženijeg lokalnog stanovništva.

3. PROGRAMI SMEŠTAJA I ZBRINJAVANJA

Programi smeštaja i zbrinjavanja prilagodjeni su ekonomskim, socijalnim i zdravstvenim uslovima i izbeglih i raseljenih. Rec je o dve osnovne grupe programa:

" Programi smeštaja - stambene jedinice u vlasništvu - izgradnja stanova u višeporodicnim zgradama; samogradnja individualnih, dvojnih i drugih zgrada ("razvojna" kuca) u selima i manjim mestima; kombinovana izgradnja (1. faza - izvodjenje grubih radova i 2. faza - završni radovi u sistemu samogradnje); otkup starih kuca i okucnica i pomoc (u materijalu) na njihovoj adaptaciji u depopulizovanim zonama i manjim mestima; pomoc u zapocetoj izgradnji stambenih objekata u vlasništvu korisnika; posedovanje stambenog prostora (okucnica i poljoprivrednog zemljišta) putem sklapanja ugovora o doživotnom izdržavanju.

" Programi smeštaja u sistemu socijalne zaštite - izgradnja socijalnih (državnih) stanova u manje urbanizovanim zonama predgradja i manjih mesta (nižih standarda prostora i nivoa opremljenosti); adaptacija kolektivnih centara ili drugih javnih objekata koji se ne koriste u domove starih (privremenog ili trajnog karaktera); konverzija kolektivnih centara (baraka) u infrastruktarno opremljeno zemljište za izgradnju stambenih objekata; proširenje postojećih kapaciteta specijalizovanih socijalnih ustanova (za najugroženije i hendikepirane); proširenje postojećih kapaciteta domova starih; osnivanje i izgradnja "mini" domova starih; izgradnja stanova za hraniteljske porodice u okviru "mini" domova starih.

U trogodišnjem periodu predvidjeni su i dodatni programi: pokrivanje troškova života izbeglica i raseljenih lica u kolektivnim centrima ciji će se broj postepeno smanjivati, materijalno obezbedjenje za socijalno ugrožene porodice i pokrivanje troškova u specijalizovanim socijalnim ustanovama.

4. INSTITUCIONALNA I ZAKONSKA RE[ENJA, MERE I AKTIVNOSTI VLADE SRBIJE

U cilju postepenog gašenja kolektivnih centara Vlada Republike Srbije formira nove institucije i doneti nova zakonska rešenja:

" Pravilnik o kriterijumima po kojima izbeglice i raseljena lica imaju pravo na korišćenje beneficija kolektivnih centara.

" Radna grupa za pracenje realizacije Nacionalne strategije - usvaja predložene strateške planove, inicira prikupljanje i odobrava distribuciju finansijskih sredstava, kontroliše realizaciju odobrenih programa i utroška sredstava i nadležna je za pracenje i kontrolu sve pomoci usmerene na izbegla i raseljena lica.

" Projektni tim koji sprovodi usvojeni plan i dinamiku gašenja kolektivnih centara kroz izradu i sprovodjenje pojedinačnih projekata a za svoj rad odgovara Radnoj grupi za pracenje realizacije Nacionalne strategije.

" Fond za pristupacnu i socijalnu stambenu izgradnju, koji osniva Vlada Republike Srbije, vodi politiku socijalne i subvencionisane stambene izgradnje. Fond definiše mehanizme sprovodjenja programa i pojedinačnih projekata, utvrđuje kreditne mehanizme, prikuplja i upravlja finansijskim sredstvima i kontroliše sprovodjenje programa. Inicijalni kapital Fonda cine donacije, povoljni zajmovi od medjunarodnih finansijskih institucija, sredstva izbeglih i raseljenih lica i budžetska sredstva.

" Zakonska rešenja o socijalnom stanovanju koja ce regulisati subvencionisanu stanogradnju kao i prodaju stanova pod povoljnim uslovima. Ovaj zakonski okvir ce definisati sistem stanogradnje i ustupanja stanova na korišćenje socijalno ugroženom stanovništvu.

" Uredbe i propisi (do donošenja novih zakonskih rešenja) kojima se ova materija uredjuje i umanjuju prateci administrativni troškovi izgranje (doprinosi za skloništa, urbanisticke, geodetske i sudske usluge i dr.)

" Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju formiran od strane Saveze Vlade i Vlade Republike Srbije (02.08.2001. god.) sa osnovnim zadatkom da organizuje državne organe, i druge institucije na rešavanju pitanja Kosova i Metohije, uz puno uvažavanje rezolucije Saveta Bezbednosti UN 1244.

5. NACIN FINANSIRANJA

Zbog velikih troškova smeštaja, grejanja i ishrane, gašenje kolektivnih centara ima najveću podršku donatora. Zato je realno tražiti da se putem donacija finansiraju programi smeštajnih potreba korisnika, kao i pratećih programa. Učešće države ogledace se u odricanju od dela prihoda od taksi i doprinosa i sredstvima već uloženi u infrastrukturu.

3.3. ZAPOŠLJAVANJE

1. CILJEVI I OCEKIVANI REZULTATI

Nezaposlenost medju izbeglim i raseljenim licima je mnogo veca od zvanicne stope nezaposlenosti u Srbiji. S druge strane, povoljna obrazovna i kvalifikaciona struktura izbeglih i raseljenih lica omogucava da se integracija u ovoj oblasti ostvaruje u skladu sa tržišnom orijentacijom i zapocetim procesom prestrukturiranja i privatizacije, odnosno, putem programa zapošljavanja koji na ravnopravan nacin ukljucuju sve nezaposlene.

Osnovni cilj Nacionalne strategije u oblasti zapošljavanja je: prvo, da se putem poklona obezbede sredstva za rad za najugroženije izbeglice i raseljena lica, odnosno, da se putem stipendija i prekvalifikacija obezbedi priprema za zapošljavanje učenika i radnika iz najsiromašnijih porodica; drugo, za radno sposobne izbeglice i porodice raseljenih lica (ravnopravno sa lokalnim stanovništvom), nude se programi zapošljavanja pod razlicitim kreditnim uslovima.

2. KORISNICI

Moguće je identifikovati pet grupa korisnika programa zapošljavanja:

- egzistencijalno najugroženije izbeglice i raseljena lica,
 - siromašnije radno sposobne porodice,
 - radno sposobni i preduzetnicki orijentisani,
 - (visoko) kvalifikovani koji se zapošljavaju u postojećim preduzecima,
 - korisnici stipendija i programa prekvalifikacije iz siromašnih porodica.
- U Nacionalnoj strategiji privilegovan tretman imaju samo egzistencijalno najugroženije porodice.

3. PROGRAMI ZAPOŠLJAVANJA

Svi programi zapošljavanja moraju stvarati dohodak, odnosno, izvršiti pripremu za zapošljavanje. Pojedini programi se već sprovode od strane međunarodnih finansijskih organizacija, mikrokreditnih institucija i dr., u kojima ravnopravno učestvuju svi nezaposleni. Nacionalna strategija predviđa sledeće programe zapošljavanja:

" Programi zapošljavanja za socijalno najugroženije kategorije izbeglih i raseljenih lica - poklanjanje najosnovnijih sredstava za rad.

" Beskamatni krediti i mikro krediti (sa kamatom nižom od tržišne) za razvoj porodicnog biznisa.

" Programi samozapošljavanja predviđaju davanje povoljnih kredita za osnivanje i razvoj malih preduzeca i biznisa u proizvodnim i uslužnim delatnostima.

" Zapošljavanje u postojećim uspešnim preduzecima - preduzeca na osnovu dobijenih kredita proširuju svoje kapacitete i aktivnosti, a time otvaraju nova radna mesta.

" Priprema za zapošljavanje - rec je o stipendijama za školovanje učenika i studenata i programima prekvalifikacije radnika kojima se oni usmeravaju ka profesijama i znanjima za kojima postoji tražnja.

4. INSTITUCIONALNA I ZAKONSKA RE[ENJA, MERE I AKTIVNOSTI VLADE SRBIJE

Implementacija Nacionalne strategije u oblasti zapošljavanja ne zahteva nova zakonska rešenja, ali su neophodne nove institucije i nove obaveze postojećih institucija.

" Vlada Srbije formiraće posebnu projektnu jedinicu za menadžment (Project Unit for Management Activities) koja će se baviti planiranjem, izvodenjem, pracenjem i kontrolom realizacije programa zapošljavanja.

" Radna grupa Vlade Srbije za pracenje realizacije Nacionalne Strategije koju sacinjavaju predstavnici: Ministarstva za rad i zapošljavanje, Ministarstva za socijalna pitanja, Ministarstva za ekonomske odnose sa inostranstvom, Komesarijata za izbeglice, Ministarstva za urbanizam i gradjevinu, Ministarstva finansija, Ministarstva za privredu i privatizaciju, Ministarstva spoljnih poslova SRJ. U slucaju korišćenja sredstva iz donacija u Radnoj grupi nalazice se i predstavnik donatora. Radna grupa će nadgledati rad projektne jedinice.

" Zavod za tržište rada realizovace programe zapošljavanja u postojećim uspešnim preduzecima i prekvalifikaciju radnika.

" Ministarstvo obrazovanja sprovodice aktivnosti u vezi stipendiranja ucenika i studenata.

" Poslovi osnivanja i razvoja privatnog biznisa poveravaju se Republickoj Agenciji za mala i srednja preduzeca.

" Za programe beskamatnog i mikrokreditiranja koristice se postojeća i proširena mreža mikrofinansijskih institucija na lokalnom nivou.

" Vlada Srbije formiraće razvojnu banku preko koje će se, pored ostalog, plasirati krediti za samozapošljavanje.

" Formiraće se lokalni centri za podsticanje i promociju malog biznisa.

" Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju

Za operacionalizaciju novih institucionalnih i drugih rešenja nadležni su Ministarstvo za rad i zapošljavanje, Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo za finansije, Ministarstvo za ekonomske veze sa inostranstvom, Ministarstvo za privredu i privatizaciju, Komesarijat za izbeglice Republike Srbije, Republicki zavod za tržište rada, Republicka agencija za mala i srednja preduzeca.

5. NACINI FINANSIRANJA

Predvidjena su dva osnovna nacina finansiranja programa zapošljavanja, od kojih se samo prvi odnosi na Nacionalnu strategiju:

- Donacijama će se finansirati programi zapošljavanja i stipendiranja i prekvalifikacija socijalno najugroženijih izbeglih i raseljenih lica.
- Svi ostali programi finansiraće se putem razlicitih vrsta povoljnih kredita koje će obezbediti medjunarodne finansijske i razvojne institucije.

4. PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA

4.1. PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA IZBEGLIH LICA

1. STANJE I CILJEVI

Za deset godina koliko izbeglice iz bivše Jugoslavije borave na teritoriji Srbije nisu u potpunosti rešeni svi pravni problemi koji su se pojavili - od imovinskih pitanja do državljanstva. Promenom situacije i prestankom ratnih sukoba, kao i stvaranjem mogućnosti za povratak i integraciju, otvorena su i mnoga nova pitanja na cijem rešavanju treba raditi.

Postoje dva osnovna razloga zbog kojih izbeglice ne traže izdavanje jugoslovenske licne karte: a) zbog straha da će to uticati na njihova stecena prava u zemlji porekla, i b) zbog prakse pojedinih opštinskih organa da prilikom izdavanja licne karte zahtevaju odjavu iz ranijeg mesta prebivališta. Strategija predlaže nacine za prevazilaženje ovih problema, vodeći racuna o tome da se ispoštuju zakonski rokovi i procedura za sticanje jugoslovenskog državljanstva, a da se pritom izbeglice ne dovedu u nepovoljniji položaj u zemlji porekla. Strategija takodje dotice i pitanja dvojnog i dvostrukog državljanstva.

Zakon o izbeglicama Republike Srbije donet je 1992. godine da bi regulisao prava i obaveze izbeglica iz bivših jugoslovenskih republika koje su bežale u Srbiju usled rata. Zbog inicijalnih sadržinskih i formalnih nedostataka, kao i usled promenjenih okolnosti, javila se potreba da ovaj Zakon u svom velikom delu bude izmenjen.

Prestanak zaštite je jedna od najosetljivijih tema vezanih za izbeglicki status. Po svojoj suštini izbeglicki status prestaje onda kada izbeglica nadje trajno rešenje - bilo u vidu povratka u zemlju iz koje je izbegao, bilo u vidu lokalne integracije ili sticanjem zaštite neke treće zemlje. Strategija elaborira pod kojim uslovima bi repatrijacija i integracija u SRJ trebalo da budu osnovi za ukidanje statusa izbeglice, a da to bude u skladu sa medjunarodnim standardima.

Strategija takodje nalaže regulisanje stecenih prava izbeglica u zemljama porekla: a) imovinskih prava koja treba da budu vracena ili kompenzovana, i b) prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Strategija se takođe bavi i razmenom informacija i medijskom kampanjom i predlaže stvaranje jedinstvene baze podataka koja bi služila kao izvor svih informacija o izbeglicama.

2. MERE I AKTIVNOSTI

1. U pogledu problema vezanih za državljanstvo, Strategija predlaže:
 - a) Da organi koji su nadležni za odlucivanje o državljanstvu poštuju rokove

propisane Zakonom o opštem upravnom postupku i Zakonom o jugoslovenskom državljanstvu, radi daljeg skracivanja rokova za sticanje jugoslovenskog državljanstva za izbegla lica;

b) Da se uspostavi adekvatan mehanizam kojim bi se onemogućilo da izbeglice zadržavaju izbeglicki status i po prijemu u jugoslovensko državljanstvo. Ovo može biti učinjeno propisivanjem roka u kome lica koja su stekla jugoslovensko državljanstvo moraju zatražiti izdavanje licne karte kao i obaveštavanjem Komesarijata za izbeglice o cinjenici upisa u knjigu državljana, od strane SMUP-a, a na nacin koji je regulisan Zakonom o jugoslovenskom državljanstvu, na osnovu cega ce Komesarijat za izbeglice doneti rešenje o ukidanju statusa izbeglice. O tome ce potom obavestiti RMUP koji ce pozvati lica kojima je prestao status izbeglice da podnesu zahtev za izdavanje licne karte i da vrate izbeglicke legitimacije;

c) Ne treba tražiti odjavu prethodnog prebivališta kao preduslov za izdavanje licne karte licima koja su stekla jugoslovensko državljanstvo;

d) Sporazumi o dvojnomo državljanstvu treba da budu zaključeni sa zemljama u regionu, gde za tim postoji interes.

2. Zakon o izbeglicama Republike Srbije treba da bude izmenjen u članovima koji se ticu:

- definicije izbeglice;
- vojne i radne obaveze;
- nadležnosti Komesarijata za izbeglice Republike Srbije za davanje i ukidanje izbeglickog statusa;
- odredjivanje drugostepenog organa koji ce rešavati po žalbama na odluke Komesarijata.

3. U pogledu sticanja vlasništva Strategija predlaže:

" Izbeglom licu koje je steklo vlasništvo nad nepokretnostima na teritoriji SRJ do usvajanja Strategije, treba omogućiti prijem u jugoslovensko državljanstvo po skracenom postupku. Međutim, ukoliko lice koje poseduje nepokretnost na teritoriji SRJ ne iskaže želju za dobijanjem državljanstva SRJ, doci ce do preispitivanja izbeglickog statusa takvog lica i svih članova njegovog porodicnog domacinstva.

" Nakon usvajanja Strategije izbeglica može steci vlasništvo nad nepokretnostima na teritoriji SRJ pod uslovom posedovanja državljanstva.

4. Prestanak izbeglickog statusa treba da bude definisan Zakonom o izbeglicama, kako bi se iz relevantnih baza podataka deregistrovala lica koja više ne ispunjavaju uslove za izbeglicki status.

5. U pogledu stecenih prava u zemlji porekla treba: a) insistirati na povracaju ili kompenzaciji imovine, imovinskih prava i ostalih stecenih prava; b) potpisivanju ugovora o socijalnom osiguranju sa svim državama bivše Jugoslavije.

6. Treba kreirati pouzdanu i validnu bazu podataka o izbeglicama, spajanjem postojećih baza u jednu. Bazu bi održavalo stručno telo, a služila bi kao osnov za razmenu informacija između zemalja u regionu, kako bi se pratila kretanja raseljenih i izbeglih lica i izbegle zloupotrebe višestruke registracije.

7. Medijska kampanja kojom će izbeglice biti obavешtene o svim relevantnim pitanjima vezanim za ostvarivanje njihovog statusa, neophodan je preduslov za uspešno sprovođenje.

4.2. PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA INTERNO RASELJENIH LICA

1. STANJE I PROBLEMI

Ni posle skoro tri godine, koliko raseljena lica sa teritorije Kosova i Metohije borave na teritoriji Srbije i Crne Gore, nisu u potpunosti rešeni njihovi pravni problemi koji se odnose na imovinska pitanja, radni status, zdravstvenu zaštitu, i druga statusna i imovinska prava. Situacija je poboljšana Uredbom Vlade Republike Srbije kojom su zašticena prava interno raseljenih lica u pogledu zdravstvene zaštite i radnog staža. Međutim, mnoga pitanja su i dalje nerešena, pored ostalog i zbog često nepotpune licne dokumentacije, posebno kada je reč o romskoj populaciji.

Za rešenje problema raseljenih lica sada se primenjuju odredbe Zakona o izbeglicama, a nadležni organ za njegovo sprovođenje je Republički Komesarijat za izbeglice Republike Srbije. Zakon o izbeglicama Republike Srbije donet je 1992. godine da bi regulisao prava i obaveze izbeglica iz bivših jugoslovenskih republika. Međutim, nijedna odredba ovog zakona ne reguliše pitanje raseljenih lica.

Veliki broj raseljenih lica, koja su radila u državnim organima i ustanovama na Kosovu i Metohiji (sudije, zdravstveni radnici, prosvetni radnici i dr.) prima deo plate ali nije radno angažovan.

Promenom situacije, koja se pre svega odnosi na uspostavljanju saradnje sa međunarodnom zajednicom, povratkom SRJ u UN, učešćem srpske nacionalne zajednice u institucijama privremene samouprave na Kosovu i Metohiji stvoreni su povoljniji uslovi za povratak raseljenih lica u mesta njihovih prebivališta.

Prava na pokretnu i nepokretnu imovinu koju su raseljena lica imala na Kosovu i Metohiji, moraju biti priznata, zašticena i vraćena od strane međunarodne zajednice, u skladu sa utvrđenim standardima i normama međunarodnog prava, nezavisno od trenutnog prebivališta i boravišta raseljenih lica. Pravo na imovinu ne može biti uslovljeno fizičkim povratkom raseljenih lica.

Do sada nisu regulisana stecena prava raseljenih lica u mestu prebivališta a) imovinska prava koja treba da budu vratena ili kompezovana i b) prava iz radnog odnosa, penzijskog i invalidskog osiguranja.

Veliki je problem što ne postoji jedinstvena baza podataka o raseljenim licima i njihovoj nepokretnoj imovini.

2. MERE I AKTIVNOSTI

1. U pogledu problema vezanih za regulisanje pravnog statusa raseljenih lica strategija predviđa:

- Donošenje posebnog Zakona ili drugog pravnog akta, koji će regulisati pitanje raseljenih lica, što će realizovati Ministarstvo pravde u saradnji sa Koordinacionim centrom.

- Kada je rec o stecenim pravima u mestu prebivališta, SMIP i Ministarstvo pravde će preko UNMIK-a insistirati na povracaju imovinskih prava i ostalih stecenih prava.

- Donošenje propisa kojima će biti regulisana pitanja radnog staža, penzijskog i zdravstvenog osiguranja, i dr. što je u nadležnosti Ministarstva pravde, Ministarstva za socijalna pitanja i Ministarstva zdravlja u saradnji sa Koordinacionim centrom.

- Posebna pažnja posvetice se ravnopravnom položaju raseljenih Roma.

2. Obezbediti pouzdanu i validnu bazu podataka o raseljenim licima, spajanjem postojećih baza u jednu. Bazu bi održavalo strucno telo, a služila bi kao osnov za razmenu informacija sa UNMIK-om i institucijama privremene administracije na Kosovu i Metohiji, kako bi se pratila kretanja raseljenih lica i izbegla zloupotreba višestruke registracije. Za realizaciju ovog zadatka nadležni organi su Koordinacioni centar, u saradnji sa Republickim Komesarijatom za izbeglice, UNHCR-om i UNMIK-om.

3. Stvoriti jedinstvenu bazu podataka o nepokretnoj imovini raseljenih lica sa Kosova i Metohije, koja se nalaze na teritoriji SRJ. Ova baza podataka će se stvoriti na osnovu podataka Republickog geodetskog zavoda-katastar nepokretnosti Kosova i Metohije, što je u nadležnosti Koordinacionog centra.

4. Stalno informisanje raseljenih lica o svim relevantnim pitanjima vezanim za ostvarivanje njihovog statusa formiranjem posebnih informacionih punktova na terenu i vecim angažovanjem postojećih medija, na osnovu inicijativa i predloga Koordinacionog centra.

5. Privremeno angažovanje republickih kadrova sa Kosova i Metohije u državnim organima i institucijama. Ovaj zadatak realizovace resorna ministarstva na osnovu predloga Koordinacionog centra.

5. MERE I AKTIVNOSTI VLADE REPUBLIKE SRBIJE U SPROVODJENJU NACIONALNE STRATEGIJE

POVRATAK U HRVATSKU I BOSNU I HERCEGOVINU

Postojeće stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležne institucije

Povratak izbeglica je uslovljen stvorenim uslovima za povratak / zaštitom ranije stecenih prava u zemljama porekla.

Povratak u Republiku Hrvatsku je mnogo sporiji u odnosu na BiH.

Komplikovani pravni okvir za vraćanje u posed imovine i nedostatak mehanizama za povrat i otkup ranije stecenih stanarskih prava otežavaju povratak u Republiku Hrvatsku.

Pod okriljem medjunarodne zajednice, u BiH je uspostavljen pravni okvir koji u potpunosti štiti prava kako vlasnika privatne imovine tako i nosilaca stanarskih prava koja su uspostavljena i nosioci su stekli pravo na otkup.

Proces obnove u Republici Hrvatskoj je regulisan programom Vlade i Zakonom o obnovi. Do 31. Dec 2001. god. podneto je u SRJ 17.000 zahteva za obnovu objekata što obuhvata više od 50.000 povratnika.

Ne postoji pravni okvir koji reguliše proces obnove u Bosni i Hercegovini vec individualne organizacije i razliciti nivoi vlasti samostalno sprovode programe u zavisnosti od raspoloživih donacija. Sredstva se usmeravaju isključivo prema povratnicima koji vec borave na teritoriji BiH. Zaštita ranije stecenih prava izbeglica u zemljama porekla.

Rad na promovisanju uspostavljanja pravnih mehanizama u zemljama porekla, prvenstveno u Republici Hrvatskoj.

Rad sa organima BiH na pracenju sprovedjenja imovinskih zakona za izbeglice koje se nalaze na teritoriji SRJ i koje još uvek nisu ušle u posed svoje imovine.

Informisanje izbeglica o nacinu uspostavljanja ranije stecenih prava - mehanizmi za vraćanje u posed privatne imovine i restitucija stanarskih prava.

Pracenje procesa rekonstrukcije za 17.000 podnosioca zahteva iz SRJ i pružanje neophodne pravne pomoci.

Informisanje izbeglica iz BiH o uslovima za dobijanje pomoci za obnovu u smislu drasticnog smanjenja raspoloživih sredstava i o potrebi što hitnijeg povratka ako se želi obnova imovine. Intenziviranje bilateralne saradnje sa Hrvatskom i medjunarodnim organizacijama na promovisanju zaštite ranije stecenih prava izbeglica. SMIP

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Analiza dosadašnjeg rada Jugoslovenske strane u Jugoslovensko-Hrvatskoj mešovitoj Komisiji za sprovođenje Sporazuma o normalizaciji. SMIP
Komesarijat za izbeglice Republike Srbije
Upucivanje predloga Hrvatskoj strani za reviziju Protokola o organizovanom povratku koji bi postavio smernice održivog povratka (povrat imovine, produženje roka za podnošenje zahteva za obnovu i drugo) i uspostavio proceduru sticanja statusa povratnika koja je uslovljena prestankom statusa izbeglice u SRJ. SMIP

Uspostavljanje saradnje sa
organima BiH na promovisanju sprovođenja imovinskih zakona i procenja statusa za vlasnike imovine a koji se nalaze u SRJ. SMIP
Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Uspostavljanje mehanizma za procenje procesa izdavanja rešenja o obnovi i dostavljanja rešenja podnosiocima. SMIP
Komesarijat za izbeglice Republike Srbije
Organizovanje informativnih kampanja u SRJ kako bi izbeglice iz SRJ i Hrvatske bile upoznate o njihovim pravima u zemljama porekla; informisanje izbeglica iz BiH o potrebi što hitnijeg povratka ukoliko žele da dobiju pomoc za obnovu. SMIP
Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Vracanje maticnih knjiga opština iz Hrvatske. Republicko Ministarstvo Pravde i lokalne samouprave

POVRATAK NA KOSOVO I METOHIJU

Postojeće stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležni organi
Sadašnju situaciju na Kosovu i Metohiji karakterišu: nepovoljni bezbednosni uslovi, nedostatak slobode kretanja, nepovoljni ekonomski, zdravstveni i socijalni položaj preostalog nealbanskog stanovništva. U ovom delu, rezolucija Saveta bezbednosti UN 1244 se ne sprovodi.

Organizovan povratak raseljenihlica se ne sprovodi.

Nedeostaje efikasan pravni mehanizam za vracanje u posed imovine i zaštite prava vlasnika privatne imovine

I dalje je izražen proces prodaje imovine i raseljavanja preostalog stanovništva.

Ne postoji program obnove i rekonstrukcije oštocene imovine i spomenika kulture. Stvaranje uslova za bezbednost, slobodu kretanja, socijalnu i zdravstvenu zaštitu, kulturno i versko izražavanje kao i zaštite stecnihprava, povracaj imovine, radno pravnog statusa.

Pojacati diplomatske aktivnosti, uspostaviti saradnju državnih organa sa UNMIK-om, učešće Srba u privremenim institucijama samouprave na KiM.

Stvaranje povoljnih ekonomskih bezbednosnih uslova i poboljšanje kvaliteta života na KiM.

Zajedno sa UNMIK-om saciniti program obnove i rekonstrukcije oštete imovine uz obezbeđenje donatorskih sredstava Intezivirati ativnosti prema mejunarodnoj zajednici i UNMIK-u, u cilju dosledne primene Rezolucije SBUN 1244, i Zajednickog dokumenta UNMIK-SRJ SMIP

Ministarstva za pravdu, privredu i privatizaciju, za socijalna pitanja, kulture, zdravstva

Koordinacioni centar za KiM

U saradnji sa UNMIK-om saciniti programe, utvrditi lokacije za organizovani povratak raseljenih lica. Koordinacioni centar za KiM

U saradnji sa UNMIK-om, obezbediti efikasan pravni mehanizama za primenu mejunarodnih pravnih akata, o oslobađanju i zaštiti privatne svojine kao i vracenje imanja i imovine Crkvi. SMIP

Koordinacioni centar za KiM

Ministarstvo pravde

Izrada programa i zahtev mejunarodnoj zajednici za obezbeđenje sredstava za obnovu i rekonstrukciju imovine. SMIP

Ministarstvo finansija i ministarstvo za ekonomske odnose sa inostaranstvom Koordinacioni centar za KiM

Organizovati pravovremeno informisanje raseljenih lica, osnivanjem posebnihpunktova i vecim angažovanjem medija. Koordinacioni centar za KiM Komesarijat za izbeglice

STANOVANJE

Postojeće stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležne institucije

Samo 18% izbeglih i 7,6% raseljenih lica ima rešeno stambeno pitanje, dok ostali žive u iznajmljenim stanovima, kod rođjaka i prijatelja ili u kolektivnim centrima

U Srbiji ne postoji sistem pristupacnog i socijalnog stanovanja i odgovarajuca stambena politika.

Ne postoji celovit sistem finansiranja stanogradnje putem kreditnog mehanizma. Trajno rešenje stambenog problema za socijalno najugroženije izbeglice i raseljena lica, zatim jednog dela radno sposobnih porodica, kao i za deo ugroženog lokalnog stanovništva.

Povećanje zaposlenosti i ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji na osnovu ubrzane stambene izgradnje.

Formiranje novih institucija i donošenje novih zakonskih rešenja u oblasti pristupacnog i socijalnog stanovanja Formiranje Radne grupe za pracenje realizacije Nacionalne strategije i pracenje realizacije tekucih programa pomoci izbeglim, prognanim i raseljenim licima Odbor Vlade Republike Srbije za pitanja izbeglih, prognanih i raseljenih lica

Formiranje Projektnog tima za sprovodjenje strategije za resavanje stambenog problema izbeglih i raseljenih lica. Radna grupa za pracenje realizacije

Nacionalne strategije

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Formiranje Fonda za socijalnu i pristupacnu stambenu izgradnju. Ministarstvo za socijalna pitanja

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Ministarstvo finansija

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Donosenje zakonskih rešenja o socijalnom stanovanju. Ministarstvo za socijalna pitanja

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Donosenje uredbi kojima se, do usvajanja novih zakonskih rešenja, definišu uslovi pod kojima opštine pristupaju programima trajnog smeštaja izbeglih i raseljenih lica i lokalnog ugroženog stanovništva. Radna grupa za pracenje realizacije Nacionalne strategije

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Ministarstvo za socijalna pitanja

Ministarstvo finansija

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju

GAŠENJE KOLEKTIVNIH CENTARA

Postojece stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležne institucije

Preko 20.000 izbeglica i 10.000 raseljenih lica u kolektivnim centrima živi u veoma lošim smeštajnim i higijensko-sanitarnim uslovima.

Nepostojanje institucija i celovitih zakonskih rešenja u oblasti socijalnog stanovanja.

Nepripremljenost opština za neposrednu realizaciju programa trajnog zbrinjavanja izbeglih i raseljenih lica. Smanjivanje broja i gašenje kolektivnih centara.

Trajno zbrinjavanje izbeglih i raseljenih lica i dela socijalno najugroženijeg lokalnog stanovništva.

Formiranje novih institucija i donošenje novih zakonskih rešenja u oblasti socijalnog stanovanja. Donosenje Uredbe o kriterijumima po kojima izbeglica ima

pravo na korišćenje beneficija kolektivnog centra Komesarijat za izbeglice
Republike Srbije

Ministarstvo za socijalna pitanja

"Revizija" prava korišćenja kolektivnih centara Komesarijat za izbeglice
Republike Srbije

Formiranje Radne grupe za pracenje realizacije Nacionalne strategije i pracenje
realizacije tekucih programa pomoci izbeglim, prognanim i raseljenim licima

Odbor Vlade Republike Srbije za pitanja izbeglih, prognanih i raseljenih lica

Formiranje Projektnog tima za upravljanje gašenja kolektivnih centara Radna
grupa za pracenje realizacije Nacionalne strategije

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Ministarstvo za socijalna pitanja

Formiranje Fonda za socijalnu i pristupacnu stambenu izgradnju

Ministarstvo za socijalna pitanja

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Ministarstvo finansija

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Donošenje zakonskih rešenja o socijalnom stanovanju. Ministarstvo za socijalna
pitanja

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Donošenje Uredbi kojima se, do usvajanja novih zakonskih rešenja, definišu
uslovi pod kojima opštine pristupaju programima trajnog smeštaja izbeglih i

raseljenih lica i lokalnog ugroženog stanovništva Radna grupa za pracenje
realizacije Nacionalne strategije

Ministarstvo urbanizma i gradjevine

Ministarstvo za socijalna pitanja

Ministarstvo finansija

Komesarijat za izbeglice

Koordinacioni centar za KiM

ZAPOŠLJAVANJE

Postojeće stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležne institucije

Preko polovine izbeglih i znacajan deo raseljenih lica su nezaposleni. Veliki deo
ove populacije angažovan je u sivoj ekonomiji.

Povoljna obrazovna i kvalifikaciona struktura izbeglicke i raseljenicke populacije.

Nisu neophodna nova zakonska rešenja u oblasti zapošljavanja izbeglih i
raseljenih lica. Zapošljavanje najsiromašnijih izbeglih i raseljenih lica putem
grantova.

Stipendiranje mladih i prekvalifikacija radnika iz siromašnih izbeglickih i
raseljenickih porodica.

Programi zapošljavanja uz jednake uslove za ostale nezaposlene (beskamatni i mikrokrediti, krediti za osnivanje MSP i za zapošljavanje u postojećim preduzecima). Formiranje Radne grupe za pracenje realizacije Nacionalne strategije i pracenje realizacije tekucih programa pomoci izbeglim, prognanim i raseljenim licima Odbor Vlade Republike Srbije za pitanja izbeglih, prognanih i raseljenih lica

Formiranje Projektne jedinice za operacionalizaciju in kind i drugih programa zapošljavanja. Ministarstvo za zapošljavanje

Radna grupa za pracenje realizacije Nacionalne strategije

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Organizovanje prekvalifikacije radnika. Republicki zavod za tržište rada

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Ministarstvo za ekonomske veze sa inostranstvom

Koordinacioni centar za KiM

Zapošljavanje u postojećim preduzecima. Republicki zavod za tržište rada

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Aktivnosti u vezi stipendiranja ucenika i studenata. Ministarstvo obrazovanja

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

Ministarstvo za ekonomske veze sa inostranstvom

Osnivanje i razvoj privatnog biznisa. Republicka agencija za MSP

Formiranje lokalnih centara za promociju i unapredjenje malog biznisa.

Republicka agencija za MSP

PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA IZBEGLIH LICA

Postojece stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležne institucije
Višemesečni postupak prijema u državljanstvo.

Zadržavanje izbeglickog statusa i po sticanju državljanstva.

Odjava prethodnog prebivališta uslov za izdavanje jugoslovenske licne karte (u nekim opštinama).

Obaveze koje proisticu iz dvojnog državljanstva neregulisane.

Zakon o izbeglicama zastareo i nedorecen.

Pravna praznina u pogledu sticanja vlasništva izbeglica.

Prestanak izbeglickog statusa nedefinisan.

Stecena prava u zemljama porekla nezašticena.

Nepostojanje jedinstvene baze podataka o izbeglicama. Dalje skracivanje rokova za sticanje državljanstva.

Uspostavljanje adekvatnog mehanizma kojim bi se izbeglo da izbeglice zadržavaju izbeglicki status i po sticanju jugoslovenskog državljanstva.

Regulisanje pitanja dvojnog državljanstva.

Izmene Zakona o izbeglicama.

Regulisanje pitanja vlasništva izbeglica.

Definisanje osnova za prestanak izbeglickog statusa.

Insistiranje na povracaju ili kompenzaciji stecenih prava u zemljama porekla.

Formiranje jedinstvene baze podataka o izbeglicama. Unapređenje postupka za sticanje jugoslovenskog državljanstva uz dalje skracivanje rokova SMUP
RMUP

Propisivanje roka u kome lica koja su stekla državljanstvo moraju podici licnu kartu Vlada SRJ

SMUP ce, na zahtev Komesarijata za izbeglice, davati podatke o sticanju jugoslovenskog državljanstva izbeglih lica SMUP

Ne tražiti odjavu prethodnog prebivališta kao preduslov za izdavanje licne karte. Opstinski SUP-ovi

Zakljucivanje sporazuma o dvojnomo državljanstvu izmedju država u regionu.
SMIP
SMUP

Izmena Zakona o izbeglicama. Vlada Republike Srbije
Vezivanje sticanja vlasništva nad nepokretnostima sa prijemom u državljanstvo
SMUP

Komesarijat za izbeglice Republike Srbije
Definisanje osnova za prestanak izbeglickog statusa novim Zakonom o izbeglicama. Komesarijat za izbeglice/Vlada Republike Srbije

Insistiranje na zaštiti stecenih prava u zemlji porekla. SMIP
Kreiranje baze podataka. Komesarijat za izbeglice Republike Srbije

PRAVNI, IMOVINSKI I INFORMACIONI ASPEKTI INTEGRACIJE I POVRATKA
INTERNO RASELJENIH LICA

Postojeće stanje Ciljevi Mere i aktivnosti Nadležne institucije
Ne postoji poseban pravni akt koji reguliše status raseljenih lica.

Relativno veliki broj raseljenih lica koja su bila zaposlena u državnim organima i ustanovama na Kosovo i Metohiju, prima nadoknadu a nije radno angažovan.

Veliki broj raseljenih lica nije pristupio popisu i registraciji; oni borave na teritoriji Republike Srbije, bez prijave mesta privremenog boravka; izražena je i česta promena privremenog mesta boravka, bez prijavljivanja nadležnom organu.
Donošenje Zakona o raseljenim licima

Radno angažovanje, raseljenih lica u državnim organima i ustanovama, gde za to postoje potrebe u Srbiji i na Kosovo i Metohiji, gde za to postoje uslovi.

Obezbediti pravovremeno informisanje po svim pravnim imovinskim i drugim aspektima koji se odnose na raseljena lica.

Izvršiti popis i registraciju svih raseljenih lica i stvoriti jedinstvenu bazu podataka.
Saciniti predlog Zakona o raseljenim licima. Vlada Republike Srbije
Ministarstvo pravde.

Evidentiranja kadrova sa KiM i njihovo radno angažovanje u državnim organima i ustanovama gde za to postoje potrebe kao i na KiM, gde za to ima uslova i potreba. Vlada Republike Srbije

Resorna Ministarstva.

Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju

Organizovati pravovremeno informisanje raseljenih lica, osnivanjem posebnih punktova i angažovanjem postojećih medija. Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju

Komesarijat za izbeglice

Obezbediti pouzdanu bazu podataka o raseljenim licima, formirati strucno telo za održavanje baze Koordinacioni centar
Republički Komesarijat za izbeglice
MUP